

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 14.04.2022
Published/Yayınlanma 31.07.2022
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Arı, S. (2022). Giresun ili hüzün turizminin ekoturizm kapsamında değerlendirilmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9(85), 1323-1334.
<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3133>

Serap ARI

<https://orcid.org/0000-0002-3836-7524>

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekoturizm Rehberliği Anabilim Dalı, Konya / TÜRKİYE

GİRESUN İLİ HÜZÜN TURİZMİNİN EKOTURİZM KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF SADNESS TOURISM DESTINATIONS IN GİRESUN WITHIN THE SCOPE OF ECOTOURISM

Issue/Sayı: 85

Volume/Cilt: 9

jshsr.org

ISSN: 2459-1149

ÖZET

Turizmin gelir getiren ve istihdam sağlayan etkisinin son yıllarda iyice anlaşılması sonucunda, alternatif turizm türleri üzerine çalışmalar hızlandırılmıştır. Ekoturizm, turizm çeşitleri arasında en önemli turizm alternatiflerinden biri olarak kabul edilmektedir. Özellikle, insanların doğa ile baş başa kalma ve dinlenme arzuları sonucunda son yıllarda önemi artmıştır. Ekoturizm, Covid-19 salgınının ortaya çıkması ile birlikte, turistler tarafından daha fazla üzerinde durulan turizm çeşitleri arasındadır. Çalışmanın temel amacı, ekoturizm içerisinde hüzün turizmi destinasyonlarının etkisinin ve öneminin ortaya konulmasıdır. Ekoturizme olan talebi arttırmak ve sürdürülebilir olmasını sağlamak amacı ile hüzün turizmi destinasyonlarının tespit edilmesi hedeflenmektedir. Ekoturizmin hüzün turizmi destinasyonları ile daha çekici bir turizm çeşidi olacağı ve konaklama sürelerinin uzamasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, Giresun ili hüzün turizmi destinasyonları incelenmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda, Giresun ilindeki eski Rum ve Ermeni tarihi alanlardan Giresun Kalesi, Zeytinlik Mahallesi, Şebinkarahisar Meryem Ana Manastırı, Şebinkarahisar Surp Asdvadzadzin Ermeni Kilisesi, Tripolis (uçhisar), Andoz (bugünkü Espiye yakınında), Bedrama (Örenkaya) ve Ayana (bugünkü Tirebolu) destinasyonlarının hüzün turizmi kapsamında değerlendirilebileceği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, bu hüzün turizmi destinasyonlarının ekoturizm ile birlikte sunulduğu takdirde Yunan, Rum ve Ermeni kültürüne sahip insanlar tarafından daha fazla ziyaretler sağlanacağı düşünülmektedir. Çalışmada belirtilen Giresun ili destinasyonları ile birlikte, daha önce Yunan, Ermeni ve Rum kökenli insanların yaşamış olduğu eski yerleşim alanlarının da ekoturizm kapsamında ele alınmasının mümkün olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Ekoturizm, Hüzün Turizmi, Giresun İli Turizm.

ABSTRACT

As a result of the understanding of the income-generating and employment-providing effects of tourism in recent years, studies on alternative tourism types have been accelerated. Ecotourism is accepted as one of the most important tourism alternatives among tourism types. In particular, its importance has increased in recent years as a result of people's desire to be alone with nature and to rest. Ecotourism, with the emergence of the Covid-19 epidemic, is among the types of tourism that are more emphasized by tourists. The main purpose of the study is to reveal the effect and importance of grief tourism destinations in ecotourism. It is aimed to identify grief tourism destinations in order to increase the demand for ecotourism and to ensure that it is sustainable. It is thought that ecotourism will be a more attractive type of tourism with its dark tourism destinations and will help to extend the length of stay. In this context, the grief tourism destinations of Giresun province were tried to be examined. As a result of the study, Giresun Castle, Zeytinlik Mahallesi, Şebinkarahisar Virgin Mary Monastery, Şebinkarahisar Surp Asdvadzadzin Armenian Church, Tripolis (uçhisar), Andoz (near today's Espiye), Bedrama (Örenkaya) and Ayana (today's Tirebolu) are among the ancient Greek and Armenian historical sites in Giresun province. It has been determined that destinations can be evaluated within the scope of grief tourism. However, it is thought that more visits will be provided by people with Greek, Greek, and Armenian cultures if these grief tourism destinations are presented together with ecotourism. Along with the Giresun province destinations mentioned in the study, it has emerged that it is possible to consider the old settlements where people of Greek, Armenian and Greek origin previously lived within the scope of ecotourism.

Keywords: Tourism, Ecotourism, Grief Tourism, Tourism in Giresun.

1. GİRİŞ

Ekoturizm faaliyetlerinin son yıllarda gerek covid-19 virüsü gerekse de doğaya yönelik olarak turizm talebinin artması nedeni ile gelişim gösterdiği bilinmektedir. Ekoturizm, insanların doğaya karşı tutumlarının gelişmesi, korumacı ve dinlenmeye yönelik kalabalıklardan kaçışlar ile daha da önemli bir turizm çeşidi haline gelmiştir. Bu nedenle, ekoturizm aktiviteleri içerisinde farklı turizm türleri yapılmakta ve rekabet gücünün artırılması amacı ile turistik ürün çeşitlendirilmesi yoluna gidilmektedir. Doğa ile baş başa kalmak, konaklama sürelerini çok fazla uzatmadığı için, ekoturizm destinasyonlarında turistlerin yapabileceği farklı turizm aktivitelerini ortaya koymak gerekmektedir.

Turistik ürünler içerisinde farklı turizm türlerinden bahsetmek mümkündür. Kısa bir tanımla turistik ürün, “Turistlerin, satın aldıkları ve kullandıkları mal ve de hizmetlerin, kazandıkları deneyimlerin tümü” olarak tanımlanmaktadır (Hacıoğlu, 2008, 39). Hüzün turizmi de bu kapsamda karanlık turizm içerisinde ele alınan turizm ürünlerinden biri olarak ifade edilmektedir. Hüzün turizmi ile ilgili destinasyonlar Türkiye’de birçok bölgede bulunmakta, ancak bu destinasyonlar etkin olarak turizm içerisinde değerlendirilememektedir. Bu destinasyonların eski tarihlerde bu topraklarda yaşayan farklı milletler açısından önem taşıması, turizm açısından önemli bir turizm talebi oluşturabilmektedir. Atalarının eski yaşadığı yerleri görmek, gezmek ve o tarihi hatıraları anlamak amacı ile turizm faaliyetlerinin yapılması, hüzün turizmi kapsamında değerlendirilmektedir.

Ekoturizm destinasyonlarının algılanmasında genel olarak yayla turizmi anlayışının olması önemli bir yanlıştır. Doğayla iç içe olunan tüm destinasyonların ekoturizm kapsamında değerlendirilmesi mümkündür. Bu kapsamda, bazı ekoturizm destinasyonlarında hüzün turizmi kapsamında değerlendirilebilecek alanların varlığı söz konusudur. Bir destinasyondaki konaklama ve dolayısıyla geceleme sayılarının artması, farklı turistik ürünlerin bir arada sunulması ile daha imkanı hale gelmektedir. Ekoturizm içerisinde hüzün turizmi destinasyonlarının kullanılması hem ekoturizm ile ilgili tatil imkânı sunmakta hem de geçmişini incelemek isteyen turistlere birden çok turizm aktivitesi imkânı vermektedir. Ekoturizm içerisinde sunulan diğer turistik ürünler ile birlikte turistlerin hüzün turizmi destinasyonlarına olan ilgisinin çekilmesi, turistik talep açısından olumlu bir artışın yaşanmasına yol açacaktır. İnsanlar açısından önemli destinasyonlar olarak kabul edilen hüzün turizmi alanları, tarihi ve kültürel dokunun anlaşılması için uzun konaklamalar sağlayacak olanaklar sunabilmektedir. Böylelikle, turizm sektörü açısından hem istihdamın artması hem de turistik talebin sürdürülebilir olması bakımından avantajlar sağlayacaktır.

Çalışmada, ekoturizm kapsamında hüzün turizmi alanlarının Giresun ili açısından değerlendirilmesi yapılmış, son yıllarda önemli bir ekoturizm destinasyonu olma yolunda ilerleyen Giresun ili turizmine katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Çalışmada, nitel veri yöntemleri ile Giresun ili hüzün turizmi destinasyonları tespit edilerek, ekoturizm destinasyonları için hangi şekillerde kullanılacağına yönelik olarak bilgiler sunulmaktadır. Çalışma ile Giresun ili turistik talebinin artırılması, hüzün ve ekoturizm destinasyonlarının turizm amaçlı olarak yeniden ele alınması ve de gelecekte bu konuda çalışmak isteyen akademisyenlere yol göstermesi hedeflenmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ekoturizmin Kapsamı ve İçeriği

Turizm açısından değerli ve önemli turizm çeşitlerinden biri olan ekoturizm, son yıllardaki gelişimi ile birlikte, lisansüstü programlarda bile eğitimi verilen bir turizm türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekoturizmin, insanların artan bilinç düzeyi ile birlikte doğa temelli turizme önem verilmesi neticesinde turistik talebi artmaktadır. Avrupa ve gelişmiş ülkelerde ekoturizmden elde edilen turizm gelirlerinin yıllardır yüksek olması, ekoturizm destinasyonlarına sahip ülkelerinde bu konuda yatırımlar yapmasına ve eğitimler vermesine yol açmıştır. Bu nedenle, benzer ekoturizm destinasyonları ile rekabet etmek amacı ile ekoturizm içerisindeki turistik ürünlerin artırılması yoluna gidilmeye başlanmıştır.

Ekoturizm en kısa ve genel tanımı ile Ekoturizm Uluslararası Doğa Koruma Birliği tarafından, “Doğayı ve içinde barındırdığı kültürel kaynakları korumayı hedefleyen, az sayıda turist kitlesine sahip, çevresel unsurları dikkate alan ve yöre halkına sosyal ve de ekonomik katkısı olan turizm çeşidi” olarak belirtilmektedir (Omiecich, 2014, 75). Bir başka tanımda ise “Doğanın kirlenmemiş ve bozulmamış alanlarından faydalanan, doğayı korumayı ve bu alanlarda tatil yapmayı seven insanların gerçekleştirdikleri turizm faaliyetleri” olarak tanımlanmıştır (Demir ve Çevirgen, 2006, 54). Bazı araştırmacılar ise ekoturizm ile ilgili farklı görüşlerini ortaya koymuş olsa da genel olarak, doğa ile

ilgili olan, kültür içerikli faaliyetler içermesi gereken önemli bir turizm türü olduğu konusunda ortak görüş bildirmektedir (Erdoğan, 2003, 123). Bununla birlikte, günümüz eğitim sistemi içerisinde uzaktan eğitim sisteminin ağırlıklı olarak kullanılması nedeni ile uzaktan eğitim sistemleri içerisinde turizm ile ilgili hususların uygulama alanlarını belirtecek şekilde ortaya konması önem arz etmektedir (Akyurt ve Ültay, 2022, 44).

Ekoturizm kapsamında turistler doğal alanları ziyaret ederken, bölgeye döviz getirici etkisinin olması gerekmektedir. Bu kapsamda, turistler tarafından doğaya uygun diğer turizm çeşitleri gerçekleştirilirken, ürün ve hizmet almak, yeme ve içme ile konaklama gibi faaliyetlerde de bulunarak, yöre halkına ekonomik katkı sağlamaktadır (Küçükaslan, 2007, 81). Bölgenin ekosistemine zarar vermeden, yöre halkının geleneklerini ve yaşam biçimini önemseyerek gelişimini destekleme, ekoturizm kavramının amaçları içinde bulunmaktadır. Yöre halkında ve ziyaret eden turistlerde çevre konusunda bilinç oluşturulması gerekmektedir (Turan ve Özdemir Güzel, 2015, 532). Ayrıca, ekoturizmin temel amaçlarından bazıları aşağıda verildiği gibi özetlenmektedir (Buhalis ve Fletcher, 1996, 15; Kuter, 2009, 334; Arslan, 2015, 139; Higham, 2007, 10):

- Destinasyonun gelişiminde etkin rol üstlenme,
- Ekoturizmden elde edilen gelirlerinin adil dağılımını sağlama,
- Destinasyonların alt yapılarında iyileştirme yapma,
- Yaban hayatı ile bitki türlerini korunmak için özen gösterme,
- Turistik faaliyetlerden dolayı oluşacak olumsuz etkileri en aza indirme,
- Doğanın korunarak üstyapı tesislerinin kurulmasına teşvik verme,
- Bölge halkının ekoturizmde aktif rol oynamasını sağlama,
- Orman alanlarının korunmasını sağlama,
- Doğaya ait tüm unsurları koruma ve geliştirme,
- Yöre kültürünün ve tarihi alanların korunması konusunda destek olma,
- Sürdürülebilir bir kalkınma ile korunmasına yönelik olarak insanları bilgilendirmek.

Turizm alanında çalışma yapan araştırmacıları tarafından ekoturizm genellikle olarak niteliklerine göre ayrılmıştır. Bununla birlikte, ekoturizm türlerini öğrenme, eğlence ve dinlenme amaçlı olarak ayırmakta mümkün olmaktadır. Tablo 1’de ekoturizmdeki türler verilmiştir (Aldebert, Dang ve Longhi, 2011, 1206):

Tablo 1: Ekoturizm Türleri

Eğlenceye Yönelik	Öğrenme Amaçlı	Dinlenmeye Yönelik
Dağcılık	Botanik turizmi	Kamp turizmi
Olta balıkçılığı	Mağara turizmi	Yayla turizmi
Bisiklet turları	Kuş gözlemciliği	
Safari turları	Fauna gözlemciliği	
Avcılık	Çiftlik turizmi	
Balon turları	Kültürel turizm	
Trekking	Flora gözlemciliği	
Atlı doğa turu		
Rafting aktivitesi		
Hava tabanlı sporlar		

Kaynak: Aldebert vd. (2011: 1206).

Ekoturizm içerisinde turistlerin yapacakları faaliyetlerin sayısı turistik tercihlere göre farklılıklar göstermektedir. Tablo 1’de gösterilen ekoturizm çeşitlerine göre, farklı yaş türüne göre turist grupları için turizm faaliyetlerinin olduğu belirlenmiştir. Özellikle son on yılda, turistlerin davranışlarındaki değişimler ile birlikte, doğaya ve doğal imkanları bulunan destinasyonlara talepler başlamıştır. Ekoturizmde plan, turizm talebinin artması ile turistlerin istek ve beklentilerini yanıtlayacak şekilde faaliyetlerin çeşitlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bununla birlikte, eğlence, dinlenme amaçlı veya öğrenmeye yönelik olsun, ekoturizm faaliyetlerine katılmakta olan turistlerin doğayı ve de doğal çevreyi koruma bilincine sahip olması önemli bir husustur.

Bu durumun oluşması için turizm hakkında hem eğitim sistemi içerisinde hem de yöre halkına yönelik olarak eğitimler verilmesi uygun olacaktır. Turizm eğitiminin her destinasyona göre uygun şekilde sunulması ile yöre halkının turizm bilincinin artırılması mümkün olmakla birlikte, eğitim alan öğrencilerin ekoturizm hakkında daha bilinçli şekilde meslek hayatlarına devam etmeleri mümkün olmaktadır. Bu nedenle, turizm eğitiminin işlevsel ve uygulamalı olarak hem bölgede yaşayan halka hem de eğitim kurumlarında detaylı bir şekilde verilmesi gerekmektedir (Akyurt ve Ültay, 2021, 165).

Ekonomik olarak etkiler incelendiğinde ekoturizm, turist sayısında artış yaşanma ihtimali çok yüksektir ve dolayısıyla turizmden elde edilen gelirlerde artışlar olacaktır. Yöre halkı ile birlikte ülke ekonomisinin canlanması için turist sayısının artırılması gerekmektedir. Destinasyonlarda istihdam oranlarını arttırmak için yöresel ürünlerin satın alınması sağlanmalı, otel ve restoran gibi işletmelerin gelir elde etmesine olanak sağlanmalıdır. Turizm ile bağlantılı diğer işletmelerin istihdamını arttıran ve farklı ürünlerin satın alımlarını da dolaylı olarak destekleyen bir sistem söz konusudur (Demir ve Çevirgen, 2006, 53).

Ekoturizmin her ulaştığı destinasyonda olumlu veya olumsuz etkilerinin olması muhtemel bir durumdur. Toplumsal bilincin artmış olması, doğaya ve çevreye duyarlılık gibi durumlar en üst seviyede kanunlar ile birlikte korunsun bile, turistik yoğunlaşma nedeni ile muhakkak bazı olumsuz etkileri olacaktır. Ancak, alt yapı ve üst yapı kurulurken, doğaya ve çevreye en az zarar ile duyarlı bir şekilde gelişimler takip edildiği takdirde, olumsuz yanlarından çok daha fazla olumlu etkileri olacaktır. Doğa tabanlı bir turizm çeşidi olması bakımından, özellikle çevresel açıdan olumsuz etkilerden bahsetmek daha uygun olmaktadır. Bu kapsamda, Tablo-2’de ekoturizmin muhtemel olarak ortaya çıkaracağı çevresel olumsuz etkileri verilmektedir.

Tablo 2: Ekoturizmin Çevreye Olumsuz Etkileri

Olumsuz Etkiler	Doğadaki Etki ve Sonuçları
Ulaşım ile yol	Gürültü kirliliği, yaban hayvanları ile bitki örtüsü zararları, su yolları değişebilir,
Turistik yoğunlaşma	Çevre bozulması, kirlilik artışı, elektrik ve su sorunları
Yapılaşma	Çevredeki dengenin bozulmaları, erozyon
Hızlı ve dikkatsiz araç kullanımı	Hayvan ölümleri, doğal seslerde bozulması
Atık ve çöpler	Kirlilik artışı, çöpten beslenen hayvanlar, bitki çeşitliliğinin yok olması
Hatıra eşya toplamak	Doğal dengenin bozulması, özel bitki örtüsündeki tahrip
Enerji hatları	Bitki ve hayvanların yok olması, görünüş kirliliği
Vandalizm	Doğal alanlar bilinçsiz şekilde tahrip edilebilir

Kaynak: Erdoğan, (2003: 156).

Ekoturizmin doğru yönetilmemesi durumunda Tablo-2’de belirtilen olumsuz etkiler ile karşılaşmak mümkündür. Bu durumda, turistik destinasyon kısa sürede ekoturizm özelliğini kaybedecek, dolayısıyla turistik talep azalacak ve turizmden elde edilen gelirler azalacaktır. Ekoturizmin olumsuz etkilerinden kurtulmak ancak doğru ve sistemli şekilde uygulanan turizm yönetimi ile gerçekleşecektir. Bunun yanında, yöre halkına ekoturizm konusunda eğitimler verilerek, eğitilmiş ve bilinçli bir yöre halkı oluşturulması zorunludur. İki faktörden biri eksik olduğunda, ekoturizmin olumsuz sonuçları ile karşılaşmak mümkündür.

Ekoturizmin farklı bir etkisi ise bölgedeki kültürel değişimler ve sosyal ortam üzerinde olmaktadır. Seyahat edilen bölgedeki kültürün tanıtılması ve korunması önem arz etmektedir. Yöre halkının yeni kültürler tanıması ve yeni insanlar tanıma olanağı önemli bir sosyal faktördür. Farklı kültürlerle iletişim ve diğer ülkelerin insanlarını tanımak, toplumsal huzur konusunda olumlu etkilerde bulunmaktadır. Aynı zamanda, turistler için yeni kültürlerle tanışmak ve gastronomi ürünlerini tadabilmek olumlu bir insani kaynaşma anlamı taşımaktadır. Ayrıca ekoturizm, bölge kadınlarının çalışma imkanlarını ve turizmden gelir elde etme imkanını arttırmaktadır. Kırsal alanlardaki istihdamın artması, genç nüfusun göç etme oranını azaltarak, bölgeler arasındaki nüfus dengesizliklerini de engellemiş olacaktır (Kadanalı ve Yazgan, 2012, 99).

Türkiye’deki ekoturizm faaliyetleri incelendiğinde, ilk olarak Muğla’nın Dalyan ilçesinde 1987 yılında bir otelin inşaatı sırasında, İztuzu kumsalında yuva yapan Caretta Caretta cinsi deniz kaplumbağalarının yumurtlama yeri bulunmuş ve daha sonra ekoturizm ilk kez literatürde konu olmuştur. Doğaya ve çevreye duyarlı olan insanların tepkileri ve çalışmaları ile birlikte otel inşaatı iptal edilmiş, Köyceğiz ve Dalyan bölgeleri “Özel Çevre Koruma Bölgesi” olarak ilan edilmiştir. Ayrıca, milli parklar ekoturizm amaçlı olarak değerlendirilmek için “Milli Parklar ve Çevre Eğitimi Projesi” bu tarihte yürürlüğe konulmuştur (Erdoğan ve Erdoğan, 2012, 12).

Dünya genelinde ekoturizm faaliyetleri, Botswana, Ekvator, Güney Afrika, Tanzanya, Kenya, Nepal, Meksika, Kosta Rica, Brezilya, Belize, Yeni Zelanda, Peru ve Avusturalya gibi ülkelerde daha yoğun olarak gerçekleştirilmektedir. Ekoturizm faaliyetleri gelir seviyesi yüksek ve meraklı bir turist kitlesi tarafından gerçekleştirilmekte, gelişmiş ve kalkınmış ülkelerin vatandaşlarını gönderdiği görülmektedir. Bu ülkeler genel olarak, Almanya, Avusturya, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, Hollanda, Danimarka, Kanada, Norveç, Avustralya, İsveç ve Japonya olarak ifade edilmektedir (Koçoğlu, 2008:43). Ayrıca, özellikle son yıllarda Arap ülkeleri ve Çin tarafından yayla turizmi ve diğer ekoturizm türlerine yönelik olarak turistik talep artışları olduğu gözlemlenmektedir. Yaz mevsiminde serin olan ve temiz havası ile bir bütün halinde sunulan doğal alanlara karşı Arap ülkelerinden gelen insanların ilgi gösterdiği bilinmektedir (Akyurt, 2019, 359).

Ülkeler tarafından ekoturizm konusunda özel politika ve planlamalar yapılmaktadır. Turizmden elde edilen gelirleri arttırmak ve turistik talebi sürdürülebilir hale getirmek isteyen ülke yönetimleri, özel ekoturizm çalışmaları yapmaktadır. Örneğin, Avusturalya'da ulusal ekoturizm stratejisi adı altında bir plan başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. Ayrıca, Dünya'da farklı uygulama stratejilerini uygulayan başarılı ülkeler ise Fransa, Yunanistan, Kosta Rika ve Bulgaristan olarak bilinmektedir. Belirtilen ülkelerin başarılı olarak kabul edilmesinin esas nedeni ise, ekoturizmdeki planlamalarını sistemli olarak yıllardır sürekli şekilde canlı tutmalarından kaynaklanmaktadır (Koçoğlu, 2008: 52).

Ekoturizm, farklı turizm çeşitleri ile birlikte bir arada kullanıldığı zaman daha etkili olmaktadır. Doğa ile iç içe olmak isteyen insanların, farklı turizm türleri ile daha fazla konaklama ve döviz harcaması ihtimali sağlanmalıdır. Aksi takdirde, kısa süreli konaklamalar gerçekleştirilmekte, konaklama sayıları az olmakta ve elde edilen gelirler düşük kalmaktadır. Bu nedenle, önemli ekoturizm destinasyonlarının birçok turizm aktivitesi ile ekoturizmi çeşitlendirdiği görülmektedir. Bu durumu çalışma konusu olan Giresun ili için örneklandırmek gerekirse, Giresun ilinde ekoturizm kapsamında uygun olan yaylalar ve doğal alanlar bulunmaktadır. Ancak, bu yaylalarda farklı turizm türleri ile çeşitlendirmeler yapılmadığından, turistlerin doğa ile iç içe geçireceği zaman kısalmaktadır. Bunun sonucu olarak, Giresun ekoturizminde turistler kısa süreli konaklama yaparak, diğer bölgelerdeki farklı ekoturizm destinasyonlarına ziyaretler gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle, ekoturizm destinasyonlarının diğer turizm çeşitleri ile birleştirilmesi, turistler daha tatil kararlarını almadan önce gerekirse paket halinde bu turizm çeşitlerinin sunulması gerekmektedir.

Giresun ili ekoturizm destinasyonları ise ilin genelinde olmakla birlikte, ziyaretlerin ve konaklamaların artırılması için tur rotası çıkarılması gerekliliği bulunmaktadır. Bu kapsamda, Giresun ili ekoturizm destinasyonlarının neler olduğunu ortaya koymak gerekmektedir. Genel olarak ele alındığında Giresun ili ekoturizm destinasyonlarının il genelindeki yaylalardan, milli parklardan, doğal alanlardan ve şehir merkezindeki doğal ortamlardan oluştuğunu ifade etmek mümkündür. Giresun ili ekoturizminde ön plandaki yerler; Kulakkaya, Kümbet, Bektaş, Kızalan, Paşakonağı ve Koçkayası Yaylaları, Mavi Göl Doğa Alanı, Sis Dağı, Ağaçbaşı Tabiat Alanı, Kuzalan Tabiat Parkı, Yedideğirmenler Tabiat parkı, Koçkayası Tabiat Parkı ve Giresun Adası olarak belirtilmektedir. Ayrıca, birçok farklı destinasyonda ekoturizm kapsamında kullanılabilir alanlar mevcut olup, turizm açısından değerlendirilmesi mümkündür.

2.2. Hüzün Turizmi Kavramı

Hüzün turizmi, karanlık turizm (dark tourism) içerisinde yer alan turizm çeşitlerinden biri olup, tarihini merak eden ve atalarının yaşam alanlarını incelemek isteyen insanlar için değerli bir turizm çeşidi olarak görülmektedir. Bu kapsamda, dünya genelinde birçok insanın turizm faaliyetlerine katıldığı bilinmektedir. Bazı araştırmalarda karanlık turizm ile karıştırılmakla birlikte, sadece karanlık turizmin alt çeşitlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Belirli sebepler ile yaşamış oldukları bölgelerden göç eden insanlar için geçerli olan bir turizm çeşididir. Son yıllarda bu turizm çeşidine olan ilginin daha da artmasının nedeni, iletişim ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte bilginin yayılması ve de insanların geçmişlerini merak etmesi olarak ifade etmek mümkündür.

Hüzün turizmi ile ilgili olarak araştırmacılar farklı fikirlere sahiptir. Hüzün turizminin kapsamı konusunda farklı görüşler bulunmakta ve tanımlamalar yapılmaktadır. Lennon ve Frey (1990), ilk olarak hüzün turizmini ele alan araştırmacılar olup, hüzün turizmini karanlık turizm olarak ifade etmişlerdir (Alaeddinoğlu ve Aliğaoğlu, 2007, 220). Ayrıca, Boorstin tarafından 1964 yılında yapılmış olduğu araştırmada, İngiltere'deki ilk rehberli turun iki idam mahkumunun idamlarını izlemek amacıyla gerçekleştirilmiş olduğu belirtilmektedir (Stone ve Sharpley, 2008, 574). Seoaton ise (1996) hüzün turizmini hastalıklı turizm (morbid tourism), Slayton (2006) ise karanlık turizm yerine yas

turizmi (grief tourism) olarak tanımlamışlardır. Hüzün turizmi birçok farklı ifade ile anlatılmak istense de genel olarak, tarihi, politik ve çevresel nedenlerden dolayı terk edilen yerlerin turistlere hüzün duygusunu aktarması, trajik olay ve durumların insanlarda oluşturduğu hüzün duygusu birikimi olarak tanımlanmaktadır (Birdir, Dalgıç, Güler ve Kayaalp, 2015, 14).

Tanımlar ve ifadeler üzerinden hüzün turizmini, insanların kendilerinin veya atalarının geçmiş yıllarda ekonomik, çevresel, politik, savaşlar, zorunlu göçler ve kültürel nedenlerle terk etmek zorunda kaldıkları destinasyonları tekrar ziyaret ettikleri sırada yaşamış oldukları hüzün duygusu olarak ifade etmek mümkündür. Sebebi her ne olursa olsun, terk edilmek zorunda kalınan bir sebep ile aynı destinasyonlarda yaşanan hüzün duygusunun hissedilmesi anlamım taşımaktadır. Bu kapsamda, hüzün turizminin etkilerinin sadece terk etmek zorunda kalan insanlar ile sınırlı kalmadığı, gelecek nesillerinde eski kültürlerini ve yaşam alanlarını ziyaretleri olarak ifade etmek mümkündür. Hüzün turizmi kapsamında, tarihi savaş alanları, doğal felaket alanları, cezaevleri, eski yerleşim yerleri gibi alanlardan bahsetmek mümkündür.

Hüzün turizmi kapsamında örnekler dünya ve Türkiye genelinde oldukça fazladır. Türkiye için en tanınan ve bilinen destinasyon Çanakkale Savaşı'nın olduğu alanlar olarak gösterilmektedir. Bununla birlikte, Kurtuluş Savaşı'nın yaşanmış olduğu destinasyonlarda önemli hüzün turizmi destinasyonlarıdır. Dünya genelinde ise Bosna Hersek'te 1992-1995 yılları arasında yaşanan savaş nedeni ile ortaya çıkan alanlar, Hiroşima, İkiz Kuleler, Vietnam'daki savaşa dair yerler, Landima Müzesi, Kamboçya'daki ölüm tarlaları, İngiltere'deki Soham kasabasındaki sel felaketi alanları, Güney Afrika'da Soweto, Slumdog Millioner filminden sonra Hindistan'ın gecekondu mahalleleri gibi destinasyonlar hüzün turizmi kapsamında ziyaret edilmektedir (Kılıç ve Akyurt, 2011, 214). Bununla birlikte, hüzün turizminin öneminin anlaşılması bakımından Türkiye'de Çanakkale üzerinde yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde, Akyurt Kurnaz ve Kılıç tarafından 2016 yılında yapılmış olan çalışmayı örnek olarak göstermek mümkündür. Bu çalışmada, Çanakkale'deki Gelibolu destinasyonun hüzün turizmi kapsamında incelenmesi sonucunda, diğer turizm destinasyonlarındaki turistik talebin dağıtılması bakımından hüzün turizmüne yönelik alanların turizme kazandırılması gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır. Hüzün turizmüne önem verilerek, destinasyonların turizme uygun hale getirilmesi ile Türkiye'nin kıyı turizmüne olan bağımlılığının azalacağı görüşü sunulmaktadır (Akyurt Kurnaz ve Kılıç, 2016, 157). Bu kapsamda, hüzün turizminin öneminin en büyük etkisi, turizmden elde edilen gelirlerin tüm ülke geneline yayılması olduğu sonucuna varmak mümkündür. Özellikle Türkiye'de, birçok eski medeniyetin ve toplumların yaşadığı, çok farklı savaşlara konu olduğu düşünüldüğünde, hüzün turizmüne yönelik destinasyonların sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir.

Hüzün turizmini karanlık turizmin alt dallarından biri olmasının sebebi, karanlık turizmde genel olarak ölüm, savaş ve hüzün alanların her birinin olması, hüzün turizmi destinasyonlarında ise savaş ve ölüm alanlarından ziyade belirli sebeplerle terk edilmek zorunda olan eski yaşam yerlerinin olması sebebi bulunmaktadır. Bu nedenle, hüzün turizmde karanlık turizminin diğer alt dallarındaki gibi ölüm veya savaş zorunluluğu bulunmamaktadır. Hüzün turizmi, savaş ve ölüm alanlarında bulunabilmekte, ancak hüzün turizmi tam olarak zorunlu veya gönüllü olarak göç edilen destinasyonlara tekrar ziyaretleri kapsamaktadır. Bu kapsamda, ilk başlarda anıldığı şekli ile ölüm, hastalık veya savaş alanları gibi karanlık turizminin bir alt dalı olmaktan öteye geçmiş, farklı bir amaç ile seyahat eden turistleri hüzün kapsamında ele almaya başlamıştır. Literatürde birçok yerde karanlık turizmi olarak ifade edilen hüzün turizmi, karanlık turizmin diğer alt dalları ile ortak olarak kullanılabilen ancak tek başına ayrı bir turizm çeşidi olarak ele alınabilmektedir.

Karanlık turizm, dünya genelinde turist sayısı bakımından önem kazandıkça, Dr Philip Stone tarafından "Karanlık Turizm Araştırma Enstitüsü" adı altında (IDTR) dünyanın ilk akademik merkezi açılmıştır. İnsanların duygularının turizm faaliyetlerine katılmalarında ve diğer satın alma faaliyetlerini gerçekleştirmesinde etkili olduğunun anlaşılması ile birlikte, karanlık turizm ve diğer alt türleri ile ilgili birçok farklı yatırım yapılmıştır. Her araştırmacı kendi düşünce biçimine göre hüzün turizmini ele almaktadır. Bu kapsamda, hüzün turizmi aşağıdakiler gibi çeşitli şekillerde de görülebilmektedir (Shetty, 2020, 625):

- Mezar turizmi
- Cezaevi ve Zulüm yeri turizmi
- Doğal afet bölgesi turizmi
- Endüstriyel Afetler

Bununla birlikte, hüzün turizmi için dünya genelinde bazı işletmeler veya girişimciler tarafından hem turistik talep yaratmak hem de kar elde etmek amaçlı olarak farklı girişimler bulunmaktadır. Her destinasyon hüzün turizminin yaşatılması ve turist çekilmesi amaçlı olarak kurulmuş, insanların hüzün turizmine katılımları sırasında farklı duygular yaşamalarını amaçlamıştır. Bu kapsamda, hüzün turizmin yedi tedarikçisi veya yedi temeli aşağıdaki gibi ifade edilmektedir (Light, 2017, 280):

- **Karanlık Eğlence Fabrikaları:** Ticari ve mali etik gereği yüzeysel ölümler etrafında dönerek eğlence sağlayan yerlerdir. İyi bir turizm altyapısı bulunmaktadır. Örneğin: Drakula Parkı Romanya
- **Hüzün Sergileri:** Bu konsept, turistlere ölümlerle ilgili çekicilikler vermekte, ancak yalnızca eğitim ve öğrenme amaçlıdır. Ölümü ve ıstırapı tasvir eden yerler, mekanlar ve sergilerdir.
- **Zindanlar:** Suç tarihi ve adaletsizlik içeren yerler ve sitelerdir. Bunlar yine turistleri destinasyon tarihi konusunda tamamen eğiten yerlerdir. Örneğin: Hapishaneler
- **Tapınaklar:** Bunlar çok popüler değildir. Ölüm ve sefalet bölgelerinin yakınında bulunmaktadır. Sadece saygı göstermek için ziyaret edilmektedirler.
- **Mezarlıklar:** Mezarlık ve mezarlıklardır. Çoğunlukla sevdiklerine saygı göstermek için ziyaret edilmektedir.
- **Savaş Alanları ve Müzeleri:** Bunlar geçmişte büyük savaşların yapıldığı yerlerdir. Bu siteler, tarihle ilgili olduğu için popülerlik kazanmıştır.
- **Toplu katliam yerleri:** En karanlık yerler ve en aydınlık yerler olarak sınıflandırılan, acıların, ölümlerin ve vahşetlerin yaşandığı yerlerdir. Bunlarla, tehdit, güvensizlik, sevgi, insanlık, empati ve üstünlük gibi unsurların turistleri karanlık yerleri ziyaret etmeye iten psikolojik faktörlerden bazıları olduğu ifade edilmektedir.

Dünya genelinde hüzün turizmi konusu incelendiğinde, özellikle sosyal medyanın gelişmesi ve internet ile bilgilere ulaşımın kolaylaşması ile insanların daha fazla kendi atalarının eski yaşadıkları yerler ile ilgili bilgiler edindiği görülmektedir. Kültürel formların nasıl küreselleştiğini ve dolayısıyla kişisel hareketliliğin, seyahat endüstrisinin, internetin ve medyanın büyümesi yoluyla dünya çapındaki hüzün turistleri için erişilebilir hale geldiği görülmektedir. Örneğin, İkinci Dünya Savaşı'nda zorunlu olarak göç eden Yahudi halkının Polonya'nın Kraków şehrinin 60 km batısında bulunan Auschwitz kampını ziyaret ettiği ve 2018 yılında sadece bu destinasyona 2,1 milyon insanın geldiği belirtilmektedir (Sharples, 2019). Bu rakamdan da görüleceği üzere insanların kendi geçmişlerini anlamak ve görmek amacı ile her destinasyona ziyaretler gerçekleştirdiği bilinmektedir. Hüzün turizmi destinasyonlarında insanlar geçmişlerinden birer parça görmekte, hüzün duygusu yaşamakta, atalarının ya da kendilerinin yaşadıkları yerlerin yeni durumlarını merak ederek, yakın akrabaları ya da arkadaşları ile bu destinasyonları ziyaret etmektedirler. Hüzün turizmi, savaş alanlarında, terk edilen alanlarda veya hüzün duygusunun olduğu her alanda anılabilmektedir. Ancak, tam olarak ifade edilmesinin zorunlu ya da gönüllü göçler sonucu tekrar ziyaret edilen destinasyonları içermesi daha uygun olacaktır. Buna rağmen, hüzünün duygu olarak hissedildiği her destinasyonun hüzün turizmi kapsamında kullanıldığı ve bundan sonraki süreçte de kullanılacağı aşikâr bir durumdur.

2.3. Giresun İli Hüzün Turizmi

Destinasyonların birçok farklı turizm çeşidi ile birlikte değerlendirilmesi, turistik talep açısından sürdürülebilir olma yolunda önemli bir faktördür. Sadece belirli turizm çeşitleri ile anılmak, o turizm destinasyonunun rekabet edilebilirliğini azaltacağından, konaklama süreleri de düşük seviyelerde olacaktır. Bu nedenle, turizm destinasyonlarının farklı turizm türleri ile birlikte turistlere sunular önem arz etmektedir.

Giresun ili turizmi de bu kapsamda, birçok farklı turizm türüne ev sahipliği yapacak alternatif turizmlerine sahip olmakla birlikte, yeterli düzeyde bu turistik ürünler ortaya konulamamaktadır. Giresun ili tarihi sürecine bakıldığında, farklı medeniyetlere ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Ancak, en yakın tarihler ve turizm açısından değerlendirilebilecek yıllar 1800'lü yıllar sonrası itibari ile değerlendirilmelidir. Hüzün turizmi kapsamında eski tarihlerde bu destinasyonda yaşamış olan milletlerin ele alınması, bu bölgeye yapılacak olan turizm hareketlerinin artırılması bakımından yararlı olacaktır (İşler ve Akyurt, 2021, 1115).

Giresun ilinin turizm varlıklarını kısaca özetlemek gerekirse, Giresun Adası, Giresun Kalesi, Zeytinlik Mahallesi, Giresun Müzesi, Yaylaları, Kaya Kilise, Seyyid Vakkas Türbesi, Tirebolu Kalesi, Mavi Göl

ve Meryem Ana Manastırı gibi destinasyonlar önemli olarak ortaya çıkmaktadır (T.C. Giresun Valiliği, 2022). Bununla birlikte, Tirebolu (Tripolis), Yalıköy, Terástios, Zeytinlik Mahallesi gibi eski yerleşim alanları hüzün turizmi kapsamında değerlendirilmelidir.

Giresun ilinin tarihçesine bakıldığında ilk yerleşimlerin Türk boyları tarafından yapıldığı, daha sonra Grek'lerin (Yunan) MÖ 160'lı yıllar ile birlikte bu destinasyonda şehirleşmeye başladıkları görülmektedir. Bu tarihle birlikte genel olarak Grek hakimiyetinde olan Giresun, adını da Grekçe "Kerasus" isminden almıştır. Tarih boyunca farklı medeniyetlerin yerleşmiş olduğu destinasyonda, Romalılar ve Selçuklular gibi büyük devletlerinde hakimiyeti altında kalmıştır. Pontus devleti ile Rumların bölgeye yerleşim yaptığı, Osmanlı idaresine geçtikten sonra da bu insanların destinasyonda yaşadığı bilinmektedir (T.C. Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022). Bu kapsamda, 1890'larda Giresun hakkında bilgi veren Cuinet, Giresun Kazasının 1887 yılı resmî nüfus sayımında Müslümanlar 4.388, Ortodoks Rumlar 4.906, Ermeniler 936 ve toplam 10.230 kişinin yaşadığı belirtilmektedir (Karaman, 2015, 28). Bu yıllardan sonra zorunlu veya gönüllü olarak göçler başlamış ve nüfusta Türklerin çoğunluğu ele geçirdiği görülmüştür.

3. YÖNTEM

Araştırmada verilerin toplanmasında, nitel veri toplama yöntemleri içerisinde olan kaynak taraması ile veriler elde edilmiştir. Bu kapsamda, konu ile ilgili yabancı ve yerli makale, kitap ve araştırmalar incelenmiştir. Hüzün turizmi, ekoturizm ve Giresun ili hüzün ve de ekoturizm destinasyonları ile ilgili kaynak taraması yapılmıştır. Verilerin elde edilmesi ile birlikte, araştırma sorusu neticesinde ortaya çıkan bulguların ayrıştırması yapılmış, ekoturizm kapsamında kullanılabilir hüzün turizmi destinasyonları ortaya konarak, neden Giresun turizmi için gerekli olduğuna ilişkin veriler sunulmuştur. Bu bilgiler, nitel araştırmalardan elde edilen verilerle desteklenmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Giresun İli Hüzün Turizmi Destinasyonları

Giresun iline ait tarihsel verilerde de görüleceği üzere, Giresun ili Yunan, Rum ve Ermeni nüfusun yoğun olarak yaşadığı destinasyonlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle, Rum nüfusun çok fazla olduğu, çeşitli köy ve mahallerde yaşadığı bilinmektedir. Bu kapsamda, Giresun il merkezinde 19. Yüzyılın ikinci yarısında Giresun şehrinde birçok Rum ve Ermeni mahallesi tespit edilmiştir. Bunlar (Karaman, 2015, 29-30);

- *Gogara Mahallesi*: Kalenin doğu yamaçlarına doğru kurulan mahalledir. Giresun'daki Rumların ilk kurdukları mahallelerden olup, sicil kayıtların da tamamen Rumların oturduğu tespit edilmektedir.
- *Büyükbahçe Mahallesi*: Rumların meydana getirdikleri bir mahalledir. Ermeni ve Müslüman unsur görülmemektedir.
- *Kumyalı Rum Mahallesi*: Mekân olarak tek Kumyalı Mahallesi bulunmakta, ancak Müslüman, Rum ve Ermeniler mahallenin ayrı yerlerinde yaşadıklarından, bizzat belgelerde bu ayrım yapılmıştır. Kumyalı Rum Mahallesi, Rumların oluşturduğu mahalledir.
- *Lonca Mahallesi*: Şimdiki limanın çevresinde kurulmuştur. Şehrin ilk mahallelerinden birisi olup, tamamen Rumlardan meydana gelmiştir.
- *Demirkapı Mahallesi*: Kalenin doğusunda şehrin aynı adla ilk limanın da bulunduğu mahalledir. Sadece Rumların meskûn olduğu tespit edilmektedir.
- *Kumyalı Ermeni Mahallesi*: Kumyalı Mahallesi'nin Ermenilerin oluşturduğu kısmıdır. Bu mahallede, Ermenilere ait kilise, mektep ve mağazalar bulunmaktadır.
- *Çınarlar Rum Mahallesi*: Kalenin doğu eteğinde bulunan Çınarlar Mahallesi'nin Rumların bulunduğu kısmıdır.
- *Taş Merdiven Mahallesi*: Kayıtlarda sadece Rumların bulunduğu mahalle olarak tespit edilmektedir.
- *Kale Mahallesi*: Şehrin ilk mahallelerinden birisi olup, sicil kayıtlarına göre, Müslümanların daha çok olduğu mahallelerdendir. Rum ve Ermenilerin yaşadığı kayıtlardan tespit edilmektedir.

- *Kaleiçi Mahallesi*: Adından da anlaşılacağı gibi hemen kalenin yamaçlarında bulunmaktadır. Mahallede, Müslüman ve Rumlar yaşamaktadır. Kayıtlarda Kapu Mahallesi'nin dâhilinde bulunduğu belirtilmektedir.
- *Yeni Mahalle*: Adından da anlaşılacağı gibi, daha önceden olmayıp, sonraki dönemde teşkil edilen mahalledir. Şehrin doğu tarafına düşmektedir. Sicil kayıtlarından, Müslüman, Rum ve Ermenilerin yaşadığı tespit edilmektedir.
- *Çıtlakkale Mahallesi*: 1307 (1890) yılına kadar sicil kayıtlarında köy olarak geçmektedir. Şehrin batı ucundaki en son mahallesidir. Müslüman ve Rumların oturdukları tespit edilmektedir.
- *Gemiler Çekeği Mahallesi*: Şehrin doğuda bulunan en son mahallesidir. Sicil kayıtlarında Hacı Hüseyin Mahallesi'nden ayrılmış olduğu tespit edilip, Müslüman ve Rumların yaşadığı görülmektedir.
- *Kapu Mahallesi*: Kalenin hemen batı tarafının yamaçları üzerine kurulmuştur. Karışık mahalle statüsüne alınmış olmasına rağmen, genelde Müslümanların oturdukları tespit edilmektedir. Az miktarda Rumların bulunduğu görülmektedir. Mahallede Seyyid Mehmed Paşa Camisi bulunmaktadır.
- *Soğuksu Mahallesi*: Yeni teşkil edilen mahallelerden birisidir. Sultan Selim Mahallesi'nden ayrılmış ve bünyesinde bulunan caminin adını almıştır. Çoğunluk Müslümanlardan oluşmuş, az sayıda Rumlara rastlanmaktadır.
- *Saytaş Mahallesi*: Şehrin güney yamaçlarında bulunmaktadır. Rumlar çoğunlukta olup, az sayıda Müslümanların yaşadığı tespit edilmektedir.
- *Kanar Mahallesi*: Çoğunluk Rumlardan oluşmaktadır. Az sayıda Müslümanların yaşadığı tespit edilmektedir.
- *Zeytinlik Mahallesi*: Rumların yoğun olarak oturduğu kalenin altında yer alan ve şehir merkezindeki destinasyonudur.

Giresun il merkezinde yer alan bu destinasyonlar ile birlikte Bulancak, Piraziz, Tirebolu, Keşap ve Şebinkarahisar ilçelerinde Rum ve Ermenilere ait köyler bulunmaktadır. Bu köylerin daha önce bu destinasyonlarda yaşayan Rum, Ermeni ve Yunan kökenli insanlar tarafından ziyaret edildiği bilinmektedir.

4.2. Ekoturizm ve Hüzün Turizmi Destinasyonlarının Birleştirilmesi

Turizmin farklı çeşitlerinin bir arada ortaya konması sürdürülebilir bir turizm anlayışının gerçekleştirilmesi bakımından gerekli bir durumdur. Giresun ili ekoturizm destinasyonları ile hüzün turizmi destinasyonlarının bir arada kullanılması, konaklama ve turizm gelirlerini artırma bakımından önem arz etmektedir. Bu kapsamda Giresun ili ekoturizm destinasyonları ile yukarıda belirtilen hüzün turizmi destinasyonlarının aynı anda turistlere sunumu gerekmektedir. Ekoturizm alanlarının doğa ile iç içe alanlar olmasında hüzün turizmi destinasyonlarının tanıtımı öncelikli olarak gerçekleştirilmeli ve hedef kitlelere yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir. Giresun ilinde bu kapsamda aşağıda belirtilen ekoturizm destinasyonları ile hüzün turizmi alanlarının birleştirilmesi uygun bir yöntem olacaktır.

Hüzün turizmi ile ekoturizm kapsamında birleştirilebilecek destinasyonlar aşağıda ifade edilmektedir:

- Kulakkaya ve Kümbet yaylaları ile Dereli ilçesi Maden köyünde bulunan Hisar Kalesi ve Meryemana Manastırı bölgesi Rum turistler için birleştirilebilir,
- Zeytinlik mahallesi başta olmak üzere, diğer Rum ve Ermeni mahalleleri ile Mavi Göl bir arada kullanılabilir,
- Tirebolu ilçesindeki Rum ve Ermeni köyleri ile Yedi Değirmenler Tabiat Parkı bir arada sunulabilir,
- Giresun adası ile birlikte il merkezindeki Rum ve Ermeni mahaller birlikte turistlerin ziyaretleri için belirtilebilir,
- Ağaçaş, Kuzalan ve Koçkayası tabiat parkları ile Giresun merkezdeki hüzün turizmi destinasyonları bir arada kullanılabilir,

- Paşa Konağı ve Kızalan yaylaları ile Bulancak ve Pirazizdeki eski Rum yerleşim alanları bir arada sunulabilir,
- Bektaş yaylası ile birlikte Dereli ilçesindeki Rum ve Ermeni eski yerleşim yerleri birlikte ele alınabilir,
- Ayıbeli yaylası ile Espiye ve Keşap ilçelerindeki eski Rum yerleşim alanları bir arada sunulabilir.

Giresun ili ekoturizm potansiyeli bakımından önemli destinasyonlara sahip olmakla birlikte, günümüzde bu alanlar yeni olarak turizme kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ekoturizm kaynaklı turizm talebini arttırmak için hüzün turizmi destinasyonlarının bir arada kullanılması hem turizmin sürdürülebilirliğini arttıracak hem de turistik talebi arttıracaktır. Bununla birlikte, Giresun ilindeki diğer turizm türlerini de bu turizm çeşitleri ile birlikte ele almak, konaklama gecelerini ve sayılarını arttırmak için önemli birer kaynak niteliği taşımaktadır.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Turistlerin hüzün turizme artan ilgisi, turizmin canlanmasına yardımcı olmakta ve ülkelerin sosyo-ekonomik büyümesine katkıda bulunmaktadır. Turistler genellikle bu turizm biçimini diğer biçimlerle birleştirmekte, hüzün turizm destinasyonlarını tatilleri içinde değerlendirmeyi istemektedirler. Ekoturizm, birbiriyle çok az bağlantısı olan veya hiç bağlantısı olmayan farklı turizm türlerini kapsadığından, hüzün turizmi ile birleştirmek kolay ve uygun bir yapıyı ortaya koyacaktır. Artan popülerliğiyle karanlık turizm de turizm çalışmaları içerisinde kendine önemli bir yer bulmaktadır. Bununla birlikte, hüzün turizmi medyanın ilgisini çekmiştir ve dergi, gazete, dergi vb. yerlerdeki yazılarda oldukça sık bir konu haline gelmiştir. Çeşitli faktörler nedeniyle turizm potansiyeli olmayan yerler, hüzün destinasyonları turistik bir yer olarak tanıtılabilir ve bu da bölgeye yardımcı olacaktır. Bu sayede turizm yoluyla ekonomiyi canlandırmak mümkündür. Giresun ilinin ekoturizm kapsamında önemli kaynaklara sahip olması, hüzün turizmi destinasyonları ile birleştirildiği takdirde, tanınırlığını arttıracak ve uzun vade de hem ekoturizm hem de hüzün turizmi kapsamında önemli bir yer edinecektir.

Çalışma ile Giresun ilindeki ekoturizm ve hüzün destinasyonlarının ortaya konularak, bir arada turizme kazandırılması hedeflenmiştir. Turizmden elde edilen gelirlerin artırılması ve turist sayısının sürdürülebilir bir şekilde çoğaltılması bakımından mevcut hüzün ve de ekoturizm kaynaklarının kullanılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda, Giresun ilindeki ekoturizm kaynaklarının hüzün turizmi ile birleştirilmesinde aşağıda ifade edilen öneriler sunulmaktadır.

- Hüzün turizmi destinasyonlarının tarihçeleri ile birlikte açık ve net şekilde ortaya konması sağlanmalıdır,
- Ekoturizm destinasyonlarının ulaşım sorunlarının çözülerek, bu destinasyonların turistlerin rotaları içine dahil edecek hüzün turizmi kaynaklarının sunulması gerekmektedir,
- Hüzün turizmi destinasyonlarının turistler açısından nitelikli birer turizm alanına dönüştürülmesi uygun olacaktır,
- Hem hüzün hem de ekoturizm alanlarında turistlerin zaman geçirebileceği, konaklayabileceği ve farklı turizm aktivitelerini gerçekleştirebileceği düzenlemelerin yapılması gerekmektedir,
- Giresun ili hüzün ve ekoturizm alanlarının bir arada ulusal ve de uluslararası alanda tanıtımının yapılması önemli bir husustur,
- Hedef kitlelere yönelik tanıtımların yapılması, maliyetleri azaltacaktır. Bu nedenle, özellikle Yunan, Rum ve Ermeni turistlere yönelik tanıtımlar yapılmalıdır,
- Hüzün turizmi destinasyonlarının turizme uygun hale getirilerek, turistlerin tekrar eski duygularını yaşamalarını sağlayacak bir yapının sağlanması gerekmektedir. Böylelikle, satın almaların artırılması ve yöre halkının turizmden gelir elde etmesi sağlanacaktır,
- Ekoturizm ve hüzün turizmi destinasyonlarının seyahat acenteleri aracılığı ile paket turlar şeklinde sunulması uygun olacaktır,
- Hüzün turizmi destinasyonlarındaki yöre halkının bu kapsamda eğitimler ile bilgilendirilerek, gelecek olan turistlere hoş görülü davranması ve sürdürülebilir bir turizm anlayışının geliştirilmesi bakımından gereklidir,

- Giresun ili özel ve kamu turizm yöneticilerinin hem ekoturizm hem de hüzün turizmi konusunda işbirliği yaparak, uzun vadeli plan ve programlar ortaya çıkarması gerekmektedir,

Ekoturizm kaynakları bakımından önemli avantajlara sahip olan Giresun ilinin tarihi ve geçmişi farklı kültürlerle dayanan destinasyonları bir arada turizm amaçlı olarak kullanması önem arz etmektedir. Böylelikle, uzun vade de daha fazla turist çekilecek ve turizmden elde edilen gelirler artacaktır. Bu çalışma ile Giresun ili ekoturizm kaynaklarının hüzün turizmi kaynakları ile bir arada kullanılmasının önemi vurgulanmaya çalışılmış, turizmin diğer turizm türleri ile bir arada kullanıldığında sürdürülebilirliğinin artacağı konusu ele alınmıştır. Konu ile ilgili olarak gelecekteki çalışmaların daha etkin bir şekilde ele alınabilmesi için betimsel içerik analizi araştırma yapılması uygun olacaktır. Betimsel içerik analizi, konu ile ilgili çalışmaların özet bir şekilde kronolojik sıralamasını sağlamaktadır (Ültay, Akyurt ve Ültay, 2021, 191).

Turizmin çeşitlendirilmesi ve birçok turizm türünün birlikte kullanılması, sürdürülebilir bir turizm yapısının yerleştirilmesi açısından önem arz etmektedir. Çalışmanın Giresun turizmine katkı sağlaması ve farklı turizm türlerini birleştirerek, yeni turizm önerilerinde bulunmak isteyen akademisyenlere yol göstermesi hedeflenmektedir. Bununla birlikte çalışmanın, yerel turizm yöneticilerine farklı turistik ürünlerin ortaya çıkarılması açısından önemli bir kaynak oluşturması hedeflenmektedir.

KAYNAKLAR

- Alaeddinoğlu, F ve Aliğaoğlu, A. (2007). Savaş Alanları Turizmine Tipik Bir Örnek: Büyük Taarruz ve Başkomutan Tarihi Milli Parkı. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 215-225.
- Aldebert, B., Dang, R.J. & Longhi, C. (2011). Innovation in the Tourism Industry: The Case Of Tourism. *Tourism Management*, 32, 1204-1213.
- Akyurt, H. (2019). Ekoturizm: Türkiye'deki gelişimi ve mevcut durumu. Ed.: Dinçer, S.E., Sönmez, S., Sosyal, Bostancı, M., ve Özçoban, E. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Alanında Araştırma ve Değerlendirmeler*, Cilt 2, (ss.353-368), Ankara: Gece Kitaplığı.
- Akyurt, H. ve Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt, *Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler Cilt-2*, İçinde. (ss. 160-187), Ankara: Gece Kitaplığı.
- Akyurt, H. ve Ültay, E. (2022). Akademisyenlerin Uzaktan Eğitim Sistemi Faktörleri Algılamalarının Ahp Yöntemi ile Derecelendirilmesi: Giresun Üniversitesi Örneği. *Social Science Development Journal*, 7(32), 42-56.
- Akyurt Kurnaz, H. ve Kılıç, B. (2016). İtici ve Çekici Faktörlerin Hüzün Turizmi Destinasyonlarında Memnuniyet ve Sadakate Etkisi: Çanakkale Örneği. *ÇKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 139-164.
- Arslan, E. (2015). Antalya'nın Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. *I. Eurasia International Tourism Congress: Current Issues, Trends, and Indicators (EITOC-2015)*, (28-30 Mayıs 2015), (ss.138-146). Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Birdir, K. Dalgıç, A. Güler, O. ve Kayaalp, Y. (2015). Hüzün turizmi: Gelibolu yarımadası tarihi milli parkını ziyaret eden yabancı turistlerin deneyimleri, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 3(4), 12-23.
- Buhalis, D. & Fletcher, J. (1996). *Environmental Impacts on Tourist Destination: An Economic Analysis*. Sustainable Tourism Development, UK: Avebury Publisher.
- Demir, C. ve Çevirgen, A. (2006). *Turizm ve Çevre Yönetimi Sürdürülebilir Gelişme Yaklaşımı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, N. (2003). *Çevre ve Ekoturizm*. Ankara: Erk Yayınları.
- Erdoğan, N. ve Erdoğan, İ. (2012). A Critical Analysis of the Established Explanations about the Nature of Ecotourism. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 1-22.
- Hacıoğlu, N. (2008). *Turizm Pazarlaması*. 6.baskı, İstanbul: Nobel Yayınevi.

- Higham, J. (2007). Ecotourism: Competing and Conflicting Schools of Thought. (İçinde Editör: James Higham), *Critical Issues in Ecotourism: Understanding a Complex Tourism Phenomenon*, (ss.1-20). UK: Elsevier Ltd.
- Kadanalı, E. ve Yazgan, Ş. (2012). Kırsal Turizmin Ekonomik-Sosyal ve Çevresel Etkileri. *KM Sosyal ve Ekonomi k Araştırmalar Dergisi*, 14(23), 97-100.
- Karaman, O. (2015). 19. Yüzyılın İkinci Yarısı ve 20. Yüzyılın Başlarında Giresun. Editör: Bekdemir Ünsal, Fatsa Mehmet. *Geçmişten Günümüze Giresun*. (ss. 24-34). Giresun: Giresun İl Özel İdaresi Kültür Serisi Yayınları.
- Kılıç, B. ve Akyurt, H. (2011). Destinasyon İmajı Oluşturmada Hüzün Turizmi: Afyonkarahisar ve Başkomutan Tarihi Milli Parkı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 209-232.
- Koçoğlu, P (2008), Ekoturizmin Sürdürülebilir Turizm Politikasındaki Yeri: Dünya'daki Ekoturizm Destinasyonlarının İncelenmesi, *Uzmanlık Tezi*, TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Kuter, N. (2009). Korunan Alanlarda Ekoturizm ve Çevresel Etkileri. *10. Ulusal Turizm Kongresi*, (21-24 Ekim 2009), (ss.331-340). Mersin: Mersin Üniversitesi.
- Küçükaslan, N. (2007). *Özel İlgi Turizmi*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- İşler, H. ve Akyurt, H. (2021). AHP Yöntemi ile Seyahat Acentalarının Ekoturizm Kriterleri Algılarının Tespiti: Giresun Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1103-1121.
- Light, D. (2017). Progress in dark tourism and thanatourism research: An uneasy relationship with heritage tourism. *Tourism Management*, 61, 275-301.
- Omięciuch, J. (2014). The Ecotourism Network Between The Bug and Narew-The Example of The Regional Ecotourism Product in Poland. *9th International Conference: New Perspectives in Tourism and Hospitality*, (25-27 Eylül 2014), 74-83, Burhaniye, Türkiye.
- Seaton, A. V. (1996). Guided by the dark: From thanatopsis to thanatourism, *International Journal of Heritage Studies*, 2(4), 234-244.
- Shetty, P. (2020). Dark Tourism in India. *International Journal of Disaster Recovery and Business Continuity*, 11(1), 622-627.
- Sharples, L. (2019). Dark holiday: D-Day and the growth of 'grief tourism'. *The Conversation*, <https://theconversation.com/dark-holiday-d-day-and-the-growth-of-grief-tourism-118191>.
- Slayton, L. S. (2006). *Ground Zero-Tragedy, Terror, and Grief Tourism*. (Erişim Tarihi: 03.03.2022). <http://www.grief-tourism.com/ground-zero-tragedy-terrorand-grief-tourism>.
- Stone, P. ve Sharpley, R. (2008). Consuming dark tourism: A Thanatological Perspective. *Annals of Tourism Research*, 35(2), 574-595.
- T.C. Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2022). *Kent Tarihi*. (Erişim Tarihi: 14.03.2022). <https://giresun.ktb.gov.tr/TR-57975/kent-tarihi.html>.
- T.C. Giresun Valiliği. (2022). *Turizm*. (Erişim Tarihi: 15.03.2022). <http://www.giresun.gov.tr/turizm>.
- Turan, Ç. ve Özdemir Güzel, S. (2015). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Ayı-İnsan Çatışmasını Engellemeye Yönelik Bir Öneri: Ayı Gözlemciliği. *Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi* (14-16 Mayıs 2015), (ss.530-541). Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi.
- Ültay, E., Akyurt, H. ve Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201.